

Березнівська центральна районна бібліотека
Сектор довідково-інформаційної та бібліографічної роботи

Класик сучасної української літератури

(60 років від дня народження Ю. І. Андруховича)

Березне 2020

УДК 011:908

К 47

Класик сучасної української літератури : бібліографічна пам'ятка до 60-ти річчя від дня народження Юрія Андруховича/ КЗ «Березнівська централізована система публічно-шкільних бібліотек», Сектор довідково-інформаційної та бібліографічної роботи . - Березне, 2020. – 20 с.

Бібліографічна пам'ятка «Класик сучасної української літератури» містить короткий нарис життя і творчості Ю. Андруховича, публікації на сторінках періодичних виданнях.

Видання рекомендоване учням шкіл, студентам, викладачам літератури та всім хто цікавиться сучасною українською літературою.

Підготувала: Гурин О. І.

Сектор довідково-інформаційної та бібліографічної роботи, 2020

Життєвий і творчий шлях Юрія Андруховича

Юрій Андрухович народився 13 березня 1960 року у Станіславі (нині Івано-Франківськ). Закінчив редакторське відділення Українського поліграфічного Інституту у Львові (1982) та Вищі літературні курси при Літературному Інституті ім. О. М. Горького в Москві (1991). Працював газетарем, служив у війську, деякий час очолював відділ поезії Івано-Франківського часопису "Перевал" (1991—1995). Співредактор часопису

текстів і візій "Четвер" (1991—1996). Віце-президент АУП (1997—1999). У 1994 році захистив кандидатську дисертацію по творчості забороненого в радянські роки класика української поезії першої половини ХХ століття Богдана-Ігоря Антонича. Докторську пише по творчості американських поетів-бітників.

У юності Юрій був лідером відомої літературної групи Бу-Ба-Бу ("Бурлеск-Балаган-Буфонада"), яка об'єднала авторів з Києва, Львова, Станіслава. Один із засновників постмодерністської течії в українській літературі, яку умовно називають "станіславським феноменом". Представники цього напрямку активно розробляють поетику "карнавального" листа. На початку 90-х років разом з Ю. Іздриком починає видавати перший в Україні постмодерністський журнал "Четвер". У 1985 році за результатами публікації двох книг віршів прийнятий у СП України, у 1991 році — за ідейним переконанням виходить зі складу Союзу письменників разом з декількома колегами і стає ініціатором установи Асоціації українських письменників. Наприкінці 80-х відомий як активний діяч первісного, ліберально-демократичного Руху. З 1991 року публікується у великих літературних журналах України. У 1994 році захистив кандидатську дисертацію по творчості забороненого в радянські роки класика української поезії першої половини ХХ століття Богдана-Ігоря Антонича. Докторську пише по творчості американських поетів-бітників. Певний час був радником мера Івано-Франківська з питань культури. У 1997 році на Україні окремими виданнями вийшли чотири книги Андруховича: "Екзотичні птахи і рослини" (вірші), книга прози (романи "Рекреації" і "Московіада"), роман "Перверзія", який заслужив репутацію культового літературного твору, книга есе "Дезорієнтація на місцевості". Критики називають Андруховича "священною коровою нової української словесності". Кілька років вів рубрику "Парк культури" у загальнонаціональній щоденній газеті "День" (Київ). Редактор і укладач Хрестоматійного додатку "Малої української енциклопедії актуальної літератури" (МУЕАЛ). Автор п'ятого перекладу українською мовою шекспірівського "Гамлета" (журнал "Четвер" № 10, 2000р.). Естетичні погляди "станіславської" літературної школи, лідером якої є Андрухович, відбиті на сторінках культурологічного журналу "Плерома" (заснована в 1996 р. Володимиром Ешкілевим). Західна критика визначає Андруховича як одного із найяскравіших представників постмодернізму, порівнюючи за значимістю у світовій літературній ієрархії з Умберто Еко. Його твори перекладені 8 європейськими мовами, у тому числі роман "Перверзія" опублікований у Німеччині, Італії, Польщі. Книга есе видана в Австрії. У російському

перекладі видана — невелика збірка віршів (пров. А. Макарова-Кроткова та І. Кручика, "Дружба народів", поч. 90-х); роман "Рекреації" (пров. Ю. Ільїн-Король, "Дружба народів", № 5-2000). Головний редактор літературного альманаху сучасної польської прози "Потяг 76". Автор збірок поезій: "Небо і площі" (1985р.), "Середмістя" (1989р.), "Екзотичні птахи і рослини" (1991р.), "Пісні для Мертвого півня" (2004р.), романів: "Рекреації" (1992р.), "Московіада" (1993р.), "Перверзія" (1996р.), "Дванадцять обручів" (2003р.), книг есе: "Дезорієнтація на місцевості" (1999р.), "Диявол ховається в сирі" (2006р.), У 2007 р. вийшла книга "Таємниця". Автор перекладів українською мовою п'єси "Гамлет" Вільяма Шекспіра й американських поетів-бітників "День смерті пані День" (2006р.). Лауреат літературної премії Благовіст (1993р.), премії Рея Лапіки (1996р.), Міжнародної премії ім. Гердера (2001р.), одержав спеціальну премію в рамках нагородження Премією Світу ім. Еріха-Марії Ремарка від німецького міста Оснабрюк (2005р.), "За європейське взаєморозуміння" (Лейпціг, 2006р.). Родина: Батько Ігор Мар'янович (1930-1997р.); мати Ганна Степанівна (1940р.); дружина Ніна Миколаївна (1959р.); дочка Софія (1982р.) і син Тарас (1986р.). Володіє польською, німецькою мовами. Захоплення: фонотека. Присутність Андруховича в Івано-Франківську стала вагомим чинником ферментації т. зв. "станіславського феномену" та формування місцевої мистецької еліти. Творчість Андруховича має значний вплив на перебіг сьогодишнього літературного процесу в Україні, з його іменем пов'язані перші факти неупередженого зацікавлення сучасною українською літературою на Заході. Твори Андруховича перекладені польською, англійською, німецькою, російською, угорською, фінською, шведською, чеською мовами й есперанто. Письменник активно займається і громадською діяльністю. Має яскраво виражену громадянську позицію, підтримуючи європейську інтеграцію України. 10 березня 2008 року дочка Софія (письменниця, перекладачка та публіцистка), чоловік якої — відомий український поет Андрій Бондар, народила дівчинку, яку назвали Варварою.

Творчий доробок Юрія Андруховича формально можна поділити на два головні річища: поетичне й прозове. Його поетичний дебют відбувся в першій половині 80-х років і завершився виходом у світ збірки "Небо і площі" (1985), загалом прихильно зустрінutoї критикою. Того ж таки року Юрій Андрухович разом із Віктором Небораком та Олександром Ірванцем заснував поетичну групу Бу-Ба-Бу (скорочення від "бурлеск — балаган — буфонада"), значення якої для кожного з трьох її учасників з роками змінювалося — від чогось на кшталт "внутрішнього таємного ордена" до "прикладної квазіфілософії життя". Проте друга поетична збірка Юрія Андруховича ("Середмістя", 1989) носить швидше не "бубабуїстський", а "елегійно-класицистичний" характер. Вповні "балаганно-ярмарковою" можна вважати натомість третю збірку — "Екзотичні птахи і рослини" (1991), яка волею автора мала б носити підзаголовок "Колекція потвор". Поетичне річище Юрія Андруховича вичерпується десь наприкінці 1990 року і завершується друкованими поза збірками циклами "Листи в Україну" (Четвер, № 4) та "Індія" (Сучасність, 1994, № 5). Домінантою поетичної картини Юрія Андруховича в усі періоди його творчості видається напружене шукання "духовної вертикалі буття", суттєво занижене тенденцією до примирення "вертикального з горизонтальним". Звідси — стале поєднання патетики з іронією, нахил до стилізаторства і заміна "ліричного героя" щоразу новою "маскою". Західна критика визначає Андруховича як одного із найяскравіших представників

постмодернізму, порівнюючи за значимістю у світовій літературній ієрархії з Умберто Еко. Його твори перекладені вісьмома європейськими мовами, у тому числі роман "Перверзія" опублікований у Німеччині, Італії, Польщі. Книга есе видана в Австрії.

З прозових творів Юрія Андруховича найперше був опублікований цикл оповідань "Зліва, де серце" (Прапор, 1989, № ??) — майже фактографія служби автора у війську, своєрідна "захальна книжечка", що поставала під час чергувань у вартівні. У 1991 році з'являється друком параісторичне оповідання "Самійло з Немирова, прекрасний розбишака" (Перевал, № 1), що ніби заповідає характерні для подальшої прози Андруховича риси: схильність до гри з текстом і з читачем, містифікаторство (зрештою, достатньо прозоре), колажність, еротизм, любов до магічного і надзвичайного. Романи "Рекреації" (1992), "Московіада" (1993) та "Перверзія" (1996) при бажанні можна розглядати як трилогію: героєм (антигероєм) кожного з них є поет-богема, що опиняється в самому епіцентрі фатальних перетворень "фізики в метафізику" і навпаки. Усі романи — доволі відчутна жанрово-стилістична суміш (сповідь, "чорний реалізм", трилер, готика, сатира), час розвитку дії в них вельми обмежений і сконденсований: одна ніч у "Рекреаціях", один день у "Московіаді", п'ять днів і ночей у "Перверзії".

Есеїстика Юрія Андруховича виникає внаслідок його частих подорожей до інших країн і поступово складається в майбутню "книгу спостережень" над нинішніми особливостями європейського культурно-історичного ландшафту. Разом із польським письменником Анджеєм Стасюком видав книгу "Моя Європа: Два есеї про найдивнішу частину світу" (польське видання — 2000, українське — 2001, німецьке — 2003) — текст Андруховича, написаний до цієї книжки, носить назву "Центрально-східна ревізія" і являє собою спробу гранично відвертого осмислення свого власного "часу і місця".

Твори автора перекладено і видано у Польщі, Німеччині, Канаді, Угорщині, Фінляндії (окремими книжками), США, Швеції, Іспанії, Росії, Австрії (окремими публікаціями).

Поезія Андруховича займає чільне місце у творчості легендарних українських рок-груп "Плач Єремії" та "Мертвий півень".

Андрухович є автором перекладів з англійської (зокрема, він є автором п'ятого українського перекладу шекспірівського "Гамлета" а також книжки перекладів американських поетів-бітників), польської (Т. Конвіцький), німецької (Райнер Марія Рільке, Ф. Ролер, Фріц фон Герцмановські-Орландо) та російської (Борис Пастернак, Осип Мандельштам, Анатолій Кім).

Поет, прозаїк, есеїст, перекладач. Колишній віце-президент Асоціації українських письменників. Народився 13 березня 1960 р. в Станіславі (нині Івано-Франківськ), Закінчив редакторське відділення Українського поліграфічного інституту у Львові (1982) та Вищі літературні курси при Літературному інституті в Москві (1991). Працював газетярем, служив у війську, деякий час очолював відділ поезії івано-франківського часопису "Перевал" (1991—1995). Був співредактором часопису "Четвер" (1991 — 1996).

Творчий доробок Андруховича формально можна поділити на два головні річища: поетичне й прозове. Поетичний дебют Андруховича відбувся в першій половині 80-х рр. і завершився виходом у світ збірки "Небо і площі" (1985), загалом

прихильно зустрінутої критикою. Того ж року він разом із В. Небораком та О. Ірванцем заснував поетичну групу Бу-Ба-Бу (скорочення від "бурлеск-балаган-буффонада"). Проте друга; поетична збірка Андруховича ("Середмістя", 1989) носить швидше не "бубабістський", а "елегійно-класицистичний" характер. Уповні "балаганно-ярмарковою" можна вважати натомість третю збірку — "Екзотичні птахи і рослини" (1991, перевидання "Екзотичні птахи і рослини з додатком "Індія" — 1997, 2002). Домінантою поетичної картини поета в усі періоди його творчості видається напружене шукання "духовної вертикалі буття", суттєво занижене тенденцією до примирення "вертикального з горизонтальним". Звідси — стале поєднання патетики з іронією, нахил до стилізаторства і заміна "ліричного героя" щоразу новою "маскою".

З прозових творів Андруховича найперше був опублікований цикл оповідань "Зліва, де серце" ("Прапор", 1989) — майже фактографія служби автора у війську, своєрідна "захальна книжечка", що поставала під час чергувань у вартівні. 1991 р. з'являється друком оповідання "Самійло з Немирова, прекрасний розбишака" ("Перевал", № 1), що ніби заповідає характерні для подальшої прози письменника риси: схильність до гри з текстом із читачем, містифікаторство, колажність, еротизм, любов до магічного і надзвичайного. Романи "Рекреації" (1992, перевидання — 1997 і 1998), "Московіада" (1993, перевидання — 1997 і 2000) та "Перверзія" (1996, перевидання — 1997, 1999, 2000, 2002) при бажанні можна розглядати як трилогію: героєм (антигероєм?) кожного з них є поет-богема, який опиняється в самому епіцентрі фатальних перетворень "фізики в метафізику" і навпаки. Усі романи являють собою доволі відчутну жанрово-стилістичну суміш (сповідь, "чорний реалізм", трилер, готика, сатира), час розвитку дії в них вельми обмежений і сконденсований: одна ніч у "Рекреаціях", один день у "Московіаді", п'ять днів і ночей у "Перверзії".

Есеїстика Андруховича виникає внаслідок його частих подорожей до інших країн і поступово складається в майбутню "книгу спостережень" над нинішніми особливостями європейського культурно-історичного ландшафту. Перший варіант такої книги — "Дезорієнтація на місцевості" (1999). Разом із польським письменником А. Стасюком видав книгу "Моя Європа: Два есеї про найдивнішу частину світу" (польське видання — 2000, українське — 2001, німецьке — 2003р.) — текст, написаний до цієї книжки Андруховичем, носить назву "Центрально-східна ревізія" і являє собою спробу гранично відвертого осмислення власного "часу і місця".

Творчість Андруховича має значний вплив на перебіг сьогоденного літературного процесу в Україні, з його іменем пов'язані перші факти неупередженого зацікавлення сучасною українською літературою на Заході.

Твори Андруховича перекладено і видано у Польщі, Німеччині, Канаді, Угорщині, Фінляндії, Росії, Сербії, США (окремими книжками), Швеції, Австрії, Болгарії, Хорватії, Білорусі, Литві, Словаччині (окремими публікаціями).

Серед ряду літературних нагород — Премія ім. Гердера (Фонд Альфреда Тьопфера, Гамбург, Німеччина) за 2000р.

Твори письменника

Поетичні збірки

- «Небо і площі» (1985)
- «Середмістя» (1989)
- «Екзотичні птахи і рослини» (1991)
- «Екзотичні птахи і рослини з додатком „Індія“: Колекція віршів» (Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997)
- «Пісні для мертвого півня» (Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004)
- «**Листи в Україну**» (К.: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2013)].

Оповідання

- «Зліва, де серце» (1989) (журнал «Прапор», 1989)
- «Трициліндровий двигун любові» (Харків: [Фоліо](#), 2007) (разом із Сергієм Жаданом і Любком Дерешем)
- «Письменники про футбол» (Харків: [Клуб сімейного дозвілля](#), 2011) (у співавторстві)
- «Лексикон інтимних міст» ([Meridian Czernowitz](#), 2011)

Романи

- «Рекреації» (Сучасність, 1992; Київ: Час, 1997; 1998; Львів: Піраміда, 2005)
- «Московіада» (1993, 1997, Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000; Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2006)
- «Перверзія» (Сучасність, 1996, № 1-2; Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997; Львів: Класика, 1999)
- «Дванадцять обручів» (Київ: Критика, 2003; 2004; 2005; 2006)
- «Таємниця» (Харків: [Фоліо](#), 2007)
- «Коханці Юстиції» (Чернівці: [Meridian Czernowitz](#), 2017)^[19]

Збірки есе

- «Дезорієнтація на місцевості» (Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1999; 2006)
- «Моя Європа» (спільно із Анджеєм Стасюком) (Львів: Класика, 2000; 2005; 2007)
- «Диявол ховається в сирі» (Київ: Критика, 2006)
- «Тут похований Фантомас». 2015

Мемуари

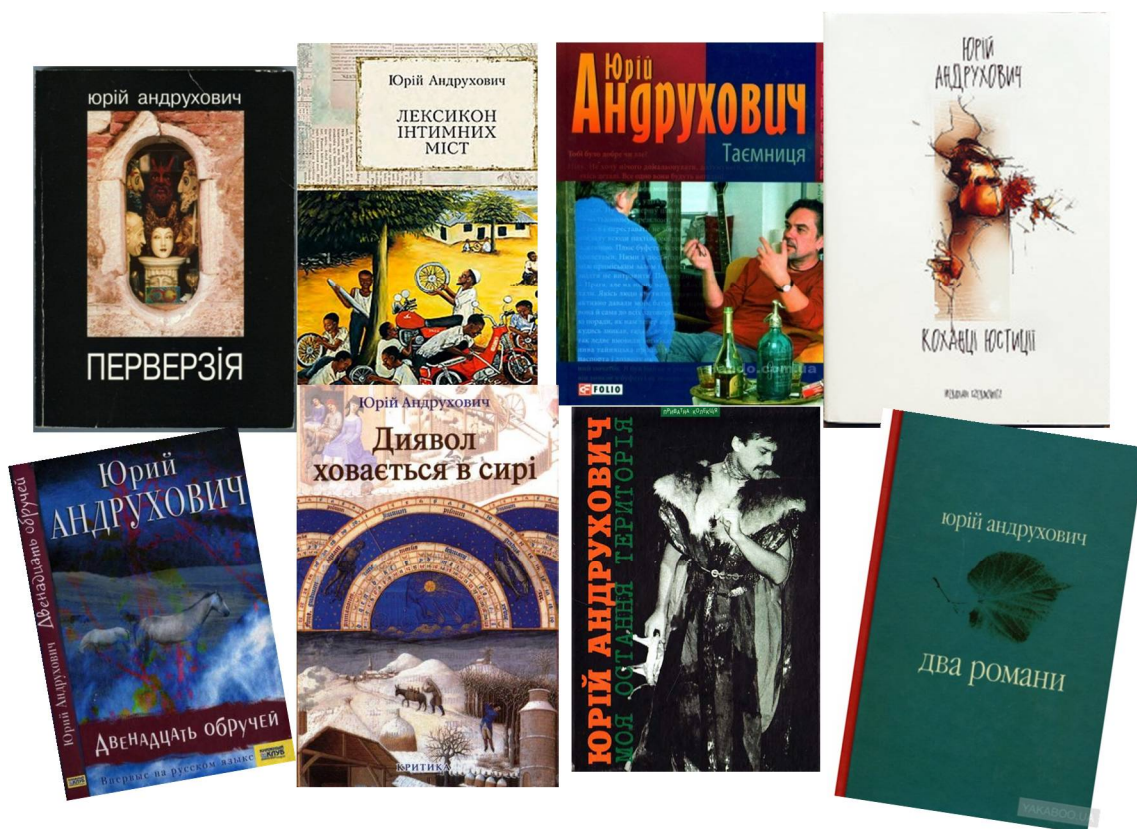
- **Лексикон інтимних міст** — Київ: Майстер книг, 2011. — 480 с.(іл.) ISBN 978-966-2578-11-9

Переклади

- «День смерті пані День» (Харків: **Фоліо**, 2006) — переклади американської поезії 1950-60-х років
- **Вільям Шекспір**. «Гамлет» (Київ: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2008)
- переклади з польської: Т. Конвіцькій та інші
- переклади з німецької: **Р.-М. Рільке**, Ф. фон Герцмановські-Орландо та сучасна німецькомовна поезія
- «Цинамонові крамниці» **Бруно Шульц** (Київ: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2012)
- переклади з російської: **Б. Пастернак**, О. Мандельштам
- Роберт Вальзер. Прогулянка / переклад Юрія Андруховича. — **Meridian Czernowitz**, 2013^[20].
- Вільям Шекспір. *'Трагедія Ромео і Джульєтти*. Переклад з англійської: **Юрій Андрухович**. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2016. 208 стор. ISBN 978-617-585-096-1
- *Гайнріх фон Кляйст. Розбитий глек* / пер. з нім. Юрій Андрухович. — К. : А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2017. — 144 с. — ISBN 978-617-585-132-6.
- Вільям Шекспір. *Король Лір*. Переклад з англійської: **Юрій Андрухович**. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019. ? стор. ISBN ?

Публіцистика

- **Smoleński Paweł**. Szcze ne wmerła i nie umrze. Rozmowa z Jurijem Andruchowyczem. Wydawnictwo Czarne, 2014
- **Звернення до європейських громадян письменника Юрія Андруховича.** // Юрій Андрухович, 24.01.2014

Андрухович Юрій в періодиці

Андрухович Ю.

Юрій Андрухович: "Коли суспільство очікує поета-пророка, це означає, що у нас відібрали свободу" : [розмова з укр. письменником Ю. Андруховичем] / Ю. Андрухович; розмовляв В. Королюк // Голос України. - 2012. - №142/4 серп./. - С. 8.

Андрухович Ю.

Юрій Андрухович: Я більше людина писання, аніж говоріння : напередодні 50-річчя відомий письменник розмірковує про страх перед віком, заявляє, що не веде блогів та продовжує шукати натхнення в еротичі / Ю. Андрухович ; /розмовляла Дмитренко Н. // Україна молода : Щоденна інформаційно - політична газета. - 2010. - N 46/12 берез. - С. 21.

Андрухович Ю.

Юрій Андрухович: "Виявляється, я все життя пишу одну й ту саму книгу" [Текст] / Юрій Андрухович // Літературна Україна : газета письменників України. - 2017. - №51/52. - С. 17.

Андрухович Ю.

Література мала б викладатись як дуже вільна і персональна дисципліна [Електронний ресурс] / Ю. Андрухович ; бесіду вела Н. Коваль // Українська мова та література : всеукраїнська газета для вчителів : шкільний світ. - 2014. - № 21. - С. 5-8.

Андрухович Ю.

Література мала б викладатись як дуже вільна і персональна дисципліна [Електронний ресурс] / Ю. Андрухович ; бесіду вела Н. Коваль // Українська мова та література : всеукраїнська газета для вчителів : шкільний світ. - 2014. - № 21. - С. 5-8.

Антипович Ю.

Про Петра Ротача і його справу : вручення премії імені Д. Нитченка Ю. Андруховичу за створений образ героя його нової книжки - Петра Ротача, письменника та засновника Товариства "Проствіта" на Полтавщині / Ю. Антипович; // Літературна Україна : газета письменників України. - 2014. - №27. - С. 5.

Бірченко М.

Осуд бездуховності в романі Юрія Андруховича "Московіада" / М. Бірченко // Дивослово : науково-методичний. - 2011. - №5. - С. 15 - 18.

Баліна К. Н.

Дискурс німецькомовної гуманітарної культури в есеїстиці Ю. Андруховича : [про вплив нім. л-ри на есеїстику Ю. Андруховича] / К. Н. Баліна // Зарубіжна література в школах України. - 2011. - №6. - С. 55 – 57.

Бондаренко С.

"Правий" погляд на Андруховича : [критика позиції Ю. Андруховича "Правим сектором"] / С. Бондаренко // Літературна Україна : газета письменників України. - 2015. - №4. - С. 14.

Грабська А.

Інтим у 111 містах від Юрія Андруховича : [нова книжка письменника "Лексикон інтимних міст. Довільний посібник з геопоетики та космополітики"] / А. Грабська, Ю. Рильчук // Голос України. - 2011. - №223/26 листоп./. - С. 17.

"Бу-Ба-Бу", що змінило добу [Електронний ресурс] // Українська мова та література : всеукраїнська газета для вчителів : шкільний світ. - 2015. - №5. - С. 5.

Єрмолаєва Т.

Досягнення українських митців за минулий [2017] рік [Текст] / Т. Єрмолаєва // Сімейна газета. - 2017. - № 2/12 січ./. - С. 16.

Єрмакова В.В.

Знакова фігура -Юрій Андрухович : 13 березня виповнюється 50 років від дня народження письменника / В.В. Єрмакова // Шкільна бібліотека : загальнодержавний для шкільних бібліотекарів. - 2010. - №2. - С. 102-103.

Міщенко І.

Ставайте свічками, як буква і дух [Текст] / І. Міщенко // Урядовий кур'єр : газета. - 2018. - N58/27 берез./. - С. 5.

Інтернет-ресурси

Коротка біографія Андруховича Ю. [Електронний ресурс] // Довідник цікавих фактів та корисних знань : сайт. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/yu-andruhovich-biografiya-skorochno/> (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

Біографія Андруховича Ю. [Електронний ресурс] // Вікіпедія : сайт. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

Біографія Ю. Андруховича [Електронний ресурс] // Культурний портал : сайт. – Режим доступу: <https://md-eksperiment.org/post/20170720-biografiya-yuriya-andruhovichami-znarodnij> (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

Юрій Андрухович цікаві факти[Електронний ресурс] // Довідник цікавих фактів та корисних знань : сайт. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/yuriy-andruhovich-tsikavi-fakti/dovidnik> (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

Презентація на тему «Юрій Андрухович[Електронний ресурс] // GDZ4YOU : сайт. – Режим доступу: <https://gdz4you.com/prezentaciyi/inshi/yurij-andruhovich-11297/> (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

Презентація на тему «Юрій Андрухович[Електронний ресурс] // SVITPPT : сайт. – Режим доступу: <https://svitppt.com.ua/biografiya/andruhovich-yuriy-igorovich.html> (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

Презентація на тему «Юрій Андрухович[Електронний ресурс] // youtube : сайт. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=AA_jaLKX3mU (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

5 цікавих фактів про класика української літератури – Юрія Андруховича[Електронний ресурс] // youtube : сайт. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rdWGr25b28M> (дата звернення: 20.03.2020). – Назва з екрана.

